

JORDI PLAY

“Cal que la construcció mantingui un pes significatiu en la nostra economia”

Jordi Gual (Lleida, 1957) és economista en cap de “la Caixa” i professor del IESE. En aquesta entrevista analitza la situació econòmica de l'estat espanyol i l'europea. Creu que la UE ha de caminar cap a una unió econòmica i no tan sols monetària.

Quina és la radiografia de l'economia de l'estat espanyol en aquests moments?
—El 2010, l'economia espanyola encara experimenta una lleugera contracció, que esperem que se situarà al voltant de 0,4 punts negatius. La raó és que es va recuperant

de la gran recessió més lentament que no pas la zona euro, en part perquè va entrar-hi més tard i perquè ha sofert una sotragada una mica més forta que la zona euro. I en part també per les característiques pròpies de la recessió d'aquí, amb un component immobiliari que fa que la sortida s'allargui més en el temps.

—**Aquest component immobiliari és l'element determinant de les diferències amb les economies europees que han emprès la recuperació molt abans, o també hi pot tenir a veure un nivell formatiu més baix de l'ocupació i una productivitat més baixa?**

—No, la formació i la productivitat no incideixen tant en les caracte-

ristiques del cycle econòmic, sinó en el creixement a llarg termini i en el potencial de les economies. Per tant, la fluctuació de l'economia depèn més del pes relatiu de cada sector i de l'actuació dels governs. En aquest sentit, el pes relatiu de la construcció explica en gran mesura la prolongació de la nostra recessió. És un sector d'ajustament lent per la seva naturalesa. I també explica el ritme de la nostra recessió el fet que durant l'any 2009 i part del 2008 el govern espanyol executés polítiques de suport per mirar d'aguantar el ritme econòmic, perquè la recessió fos més suau.

—**Les polítiques de l'executiu espanyol van ser encertades?**

—Sempre que hi ha recessió cau la demanda privada i hi ha una política de caràcter keynesià que diu que quan hi ha una gran caiguda de la demanda privada, la demanda pública pot compensar-ho una mica perquè el cop no sigui tan fort. Això té pros i contres. El pro és que fa que hi hagi activitat i, per tant, la recessió no és tan dura, i el vessant negatiu és que augmenta el dèficit públic i aquestes polítiques tenen un límit. Si la recessió és molt suau poden funcionar, però si la recessió és com la que vivim, el límit es troba molt de pressa.

—**Precisament, un nivell elevat d'endeutament públic és rebutjat per la Comissió Europea, i ja hi ha problemes amb l'economia grega. Té punts en comú, la situació de les finances públiques d'aquest país amb les de l'estat espanyol?**

—No, la similitud és només que en tots dos casos l'excés de despesa sobre ingressos ha augmentat ràpidament. Hi ha força diferències: Grècia va enganyar sobre la quantitat de dèficit, i Espanya no. I, d'una altra banda, el nivell de deute públic de Grècia és molt més gran que no pas el d'Espanya, que per sort encara aquesta recessió amb un nivell de deute baix, que permet un cert marge de maniobra.

—**I per què l'estat espanyol ha estat posat en el mateix sac, el dels PIIGS, que Portugal, Itàlia, Irlanda i Grècia?**

—No hem tingut la crisi de credibilitat que ha tingut Grècia. Ara

bé, això no vol dir que ens puguem adormir: s'han d'activar mesures per assegurar-nos que l'augment del deute públic resta sota control.

—**A quines mesures us referiu?**

—La cosa més important és que Espanya apliqui un pla de consolidació i estabilització fiscal, que és sotmès a Brussel·les, que diu que el dèficit d'Espanya baixarà fins a poc més del 3% el 2013. Aquest pla ha de ser tècnicament correcte, que ho és, i políticament sòlid. Els mercats financers, els inversors internacionals, ho han de creure. De moment ho creuen, però no es pot badar ni un minut.

—**Ho veieu viable que es rebaixi el deute públic fins al 3% abans del 2013?**

—Tècnicament, és possible, però caldrà coratge polític per a fer-ho. En el passat, Espanya ja ho va fer per entrar a l'euro. Per tant, amb esforç es pot aconseguir.

—**Alemanya ha proposat de crear un fons monetari europeu i, a més, d'expulsar els països que no s'ajustin a la disciplina de l'eurozona. Considereu que aquest és el camí que ha de seguir la unió monetària per garantir el futur de l'euro?**

—Quan es passa a formar part de la zona euro, es fa un contracte d'estabilitat fiscal i de funcionament de les institucions locals de manera que els augments de costos de cada país restin sota control i no es perdi competitivitat. Aquest contracte s'ha de respectar. I els països de la zona euro hem de gaudir dels avantatges de ser-hi, però complint els nostres deures. No incórrer en dèficits públics excessius ni en augments de preus i salaris que no tinguin sentit. És difícil que hi hagi mesures de penalització dels països de la zona euro, però sí que crec que aquesta zona ha d'augmentar el grau d'integració política i fiscal, per tenir mecanismes de compensació d'aquelles zones que temporalment siguin més febles. Als Estats Units, quan un estat dins de la zona monetària dòlar té dificultats pressupostàries, els fons federals donen suport a l'estat en qüestió. A Europa hem fet una unió monetària però sense un cert grau d'integració fiscal, i una part del pressupost comunitari hauria de ser compartit.

JORDI PUJOL

“Hem de construir bé l'edifici de la unió econòmica i monetària i no ens caldrà un fons monetari”

—Si Europa hagués tingut una política econòmica comuna i no solament monetària, el cas de Grècia hauria estat molt menor?

—La unió econòmica es va fer només en la part monetària, però és un edifici incomplet, és com una taula amb dues potes i que li'n falten dues més, que són les que tenen a veure amb una integració parcial pressupostària per a crear un pressupost comunitari més gran que el que tenim ara. La unió econòmica i monetària és un projecte polític, que ara com ara ja ha implicat una pèrdua de sobirania dels estats, perquè no podem devaluar la moneda i perquè no hi ha control sobre les taxes d'interès. Des del primer dia sabem que aquesta pèrdua de sobirania ens podia portar dificultats el dia que hi hagués una pertorbació molt significativa com la que hem tingut. Aquesta pertorbació demostra que l'edifici que havíem construït era un edifici per acabar. Europa hauria de ser capaç d'avançar en aquest procés de més integració i coordinació de les polítiques econòmiques i fiscals. No dic que calgui arribar fins a la integració total, ni de bon tros, però sí que calen impostos de caràcter paneuropeu i despeses compartides que serveixin per a compensar el cicle a tot l'àmbit europeu.

—Si hi hagués una política econòmica comuna, quina funció es

reservaria a un fons monetari europeu?

—La idea del fons monetari vol seguir l'exemple de l'FMI aplicat a la zona euro. Jo ho prefereixo abans que recórrer a l'FMI, perquè així enfortim la zona euro. Però si avancéssim en un cert grau d'integració en els àmbits fiscals i de política econòmica, no caldria crear aquest organisme. Aquest fons monetari europeu s'estructuraria en unes disponibilitats de crèdit a curt termini sota condicions d'ajustament de les economies, que administraria la UE per a aquelles economies que en un determinat moment tinguessin, com ara passa amb Grècia, unes certes restriccions d'accés als mercats de capital. Hem de construir bé l'edifici de la unió econòmica i monetària i no ens caldrà un fons monetari.

—Quin escenari econòmic veieu a curt termini a la UE?

—La recuperació és més lenta que no als Estats Units, i això és de mal resoldre, perquè alguns països de la UE han estat més afectats per la crisi, com el Regne Unit pel pes del sector financer. Això vol dir que per al 2010 hem de preveure un creixement més lent que als EUA. Aquesta circumstància no necessàriament serà negativa per a nosaltres, tot i que els països que són socis nostres creixeran més lentament, perquè també implicarà

que l'euro sigui una mica més feble i que les taxes d'interès no pugin tan de pressa.

—Fins a quin punt a una economia li va bé que les taxes d'interès siguin tan baixes?

—No pot ser una situació eterna, és clar. L'interès baix ara va bé perquè les empreses i les famílies tenen un nivell de deute elevat, i d'aquesta manera se'n facilita el pagament. Això és un efecte directe sobre la renda de què pot disposar per gastar o estalviar una família. Mentre l'economia es trobi en recessió o creixent per sota de l'1% i la inflació sigui controlada, les taxes d'interès no han pas de créixer. Però abans no comencin a pujar, s'haurà de retirar la liquiditat que el BCE va donar al sistema per evitar la gran depressió, i aquest procés encara demanarà uns quants mesos, fins a final d'any, segurament.

—Quin seria el nivell òptim del preu del diner per a una economia normalitzada?

—Les taxes d'interès normals a la zona euro a termini curt i mitjà serien entre el 3% i el 3,5%, i a llarg termini, un 4,5%-5%. Per arribar a aquest nivell hauran de passar uns dos anys, però dependrà del ritme de la recuperació.

—El principal problema que ha de resoldre l'economia espanyola és el sector immobiliari i de la cons-

trucció. Quan es preveu una certa revitalització d'aquest sector?

—Ja es van venent pisos. L'estoc va parant de créixer, perquè els habitatges que hi havia en construcció o ja s'han acabat o s'han deixat estar definitivament. Les vendes sembla que es comencen a revifar i en alguns mercats es toca fons en el preu. La gent ja comença a trobar oportunitats que s'adiuen a les seves necessitats i possibilitats, el finançament és a nivells raonables i és important que els potencials compradors tinguin expectatives que l'economia comença a recuperar-se. Si això passa, com ja és el cas, podrem considerar que ha començat la transició.

—Tornar a l'estabilitat del sector voldrà dir recuperar els nivells desaforats que van portar a la bombolla immobiliària?

—Que el sector torni a reprendre l'activitat de construcció costarà, perquè cal absorbir l'estoc de pisos i que els preus comencin a tocar fons. Però ja es nota una certa tranquil·litat en aquest sentit, si bé la tornada a un gran creixement d'aquesta activitat arribarà força més tard.

—Potser no és gaire positiu, que es recuperi una activitat frenètica en aquest sector. Se n'ha après cap lliçó, de la gran crisi en aquest àmbit?

—És una pregunta difícil... Crec que necessitem que el sector de la construcció torni a una activitat normal. El sector de la construcció, per a una economia com la nostra és significatiu, però no ha d'estar sobredimensionat. Si hem après la lliçó? Sí, però passa que la memòria dels humans és feble, i d'aquí a uns quants anys, quan torni un altre *boom*, potser la gent se n'haurà oblidat. Les economies no funcionen de manera perfecta, i quan les taxes d'interès són tan baixes com van ser, les persones prenen decisions de vegades equivocades. Sigui com sigui, a curt termini la construcció haurà d'agafar un pes relatiu correcte, i és un sector que cal que mantingui un pes significatiu en l'economia, que durant els anys del *boom* va crear un estoc important d'infraestructures i habitatges de qualitat.

—El sector de la construcció continuarà tenint un pes important,

JORDI PINYÀ

“Si hem après la lliçó? Sí, però quan torni un altre boom, potser la gent se n'haurà oblidat”

però seria bo que l'economia cerques sectors més estables, repartir el pes?

—És bo, però en una economia de mercat la gent pren decisions de manera autònoma segons els preus i les oportunitats que hi observa. Perquè aquesta diversificació tingui lloc és fonamental que la formació general, tècnica, econòmica i financera de la població sigui elevada, perquè així hom decidirà d'obrir negocis amb futur, que generen més valor i renda. S'ha demostrat que cada vegada que l'economia espanyola ha tingut un repte, l'ha sabut afrontar i ha crescut.

El mercat únic, la integració a la UE i l'adopció de l'euro són exemples de moments en els quals es deia que la nostra economia era antiquada i que se'ns menjarien els competidors estrangers. I som aquí! El fet important és que tinguem una població formada, que l'esperit emprenedor sigui ben vist per la societat i que no s'estigmatitzi aquell que comença una empresa nova i no se'n surt, perquè quan ho torni a intentar se'n sortirà. Si tenim això, la diversificació de l'economia vindrà sola.

Gemma Aguilera